

POCZTAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

10. čisło

Budyšin, oktobr 1956

Lětnik 6

Hrono na měsac oktobr

Někotry dawa a přeco bole přibywa; druhu pak je skupy, hdžež by njedyrbjał, a tola wochudnje. (Piislowa 11, 24)

Zakonje w Božim kralestwje su hinaše hač něhdže druhdže. To nam pckazuje naše hrono. „Hdyž mam a dawam, dawam, dawam, dyrbbju tola woteběrać, doniž njejsym sam čisće wochudnył“, tak někotry myslu. „A hdyž bjeru, bjeru a sebi wobchowam, potom mam, přiběram a budu bohaty!“ — Ně, runje nawopak je, praji Bože slowo! Prawe bohatstwo nje-dostanu ze skuposću a ze žadosću po wjele kublach, ale z tym, zo sym zwolniwy dawać. Bohateho bura (Luk. 12, 16 sc.), kotrehož polo běše derje njesło a kiž chcyše wšitko sam za so wužiwać a wobchowac, mjenuje Boh blazna; a tak so každemu dze, kiž je sebi pokłady nahromadził a njeje bohaty w Bozy!

Boh, kiž je sam najwjetši daricel a je swět tak lubował, zo je swojeho syna dał, chce, zo bychmy tež my dawali, woprowali, a to z lubosću a z wjesolosću, jemu k česći! A někotry mjez nami, kiž je so po tym měł a njeje ličil a zaso ličil, ale dał, hdyž bě trěbne, je to nazhonil, kak so to jemu zaplaći na wšelake wašnje, kak je z tym wobohačil, a won smě wědžeć, zo je to tež wusyw za wěćnosć. (2. Kor. 9, 6)

Boh pak nam ničo dawać nje-može, hdyž mamy sami polnej rucy. Jenož prózdnej rucy, kotrež stej samej wudželilej, može pjelnic. Ja pisam tute slowa něhdže po puću w domje křesćanskich sotrow, kotrež su same chude a trjebaja wjele srědkow za nowotwar atd.; a tola same dawaja, dawaja, a su stajnje nazhonile, kak z tym přibywaya, znutřkownje a zwonkownje! A to je wulka možnota za nas wšitkich! La.

7. Němski ewangelski cyrkwinski dzeń w Frankobrodže nad Mohanom wot 8. do 12. 8. 1956

Tež ja běch jedyn z tutych zbožownych, kotřiž mějachu skladnosć, so na zjězdze wšěch němskich ewangelskich wobdželić. Hižo dolho čakach na tuton wokomik. Skónčnje bě tak daloko a wosebity čah zahwizda. Połnych nadzijow jězdzechmy do nocy. Bohužel njewidžachmy wo krajiny ničo. Na hranicy so personalije přepruwowachu a potom běch přeni króć we zapadnej Němskej.

Rano wokoło 9 hodž. běchmy na dwórnišću Frankobrod-juh. Je to mała stacija, hdžež hewak jenož 2 spěšnikaj za dzeń zastanjetej. Před dwórnišćom bě so wulka syła luda nahromadžila, zo bychy nas jako bratra a sotry witali. Hnydom podachmy so do bliskeje šule, hdžež so wuda za nas material za zjězd a 20 hr. a hdžež dōstachmy naše bydlenje připokazane. Wenka steješe mnoho lawkow, na kotrež dyrbbjachmy swoje kofry stajic. Naše papjery dōstachmy spěšnje. Ja běch so na dlěše čakanje přihotował. Nic pak jenož tu, ale na cyłym zjězdze bě organizacija jara dobra.

Hdyž běch swój kofr zaso namakał (won bě pěknje na mnje čakał!), wobhladach sebi hakle papjerku, na kotrež bě moje bydlenje zapisane. Tam steješe jencz: Zeltlager Niederrad 1, 15, 21. Ličby woznamjenowachu čisło nadrožnych. Po naprašowanju do jězdzech tež tam. Tež tu njebě dolheho čakanja. — Cyle lěhwo bě ze swěću a z wodu wuhotowane. Wohnjowa wobora, policija a čerwjeny križ mějachu swoje stany. Samo wotrěrečaki běchu so zatwarile. — Po tym, zo běch sebi slo-mjak we wulkostanje wupytał, podach so k halam wulkowikow. Tam mjenuje dawachu wobjed, a to njeje pōdlanska wěc. Wobjed bě, kaž snědanje a wječor, jara dobry.

Popoldnju w 17.30 hodž. bě zahajenska Boža služba. Předował je prezident cyrkwe, na kotrejež teritoriju běchmy, mjenuje D. Niemöller. Prezident cyrkwinskeho dnja, D. Dr. Thadden-Trieglaff, wotewri cyrkwinski dzeń a powita hosći. Ličba kemšerjow bě na 100 000 zrostla. — Wječor wobhladach sebi hišće hru „Israelspiel“, kotruž předstajachu okumeniske Marijne sotry z Darmstadta. W tu-tej hrě so předstajachu stawizny Israelskeho luda hač do najnowišeho časa. Wona zložuje so na slowo Zach. 2, 8, hdžež wo Israelu rěka: „Štōž so was dōtka, ton dōtka so swojemu wočow zernički.“ Němska je so dōtknyła Israela w koncentraciskich lěhwach. Tohodla dyrbi so Němska wot Boha chlostać. A njeje so Němska chlostała?

Štwōrtk wobdželić so w 9 hodž. na rańšej nutrnosći. W 9.15 hodž. bě bibliske rozpominanje wo Luk. 22, 7—20. Je tu rěč wo spowědži. Dekan Putz z Erlangen praješe poslušarjam mjez druhim, zo nje-směmy być bojazni, zo sakrament wužiwaymy přehusto. Za nas hišće rěka: Pōjće časćišo k spowědži hač prjedy. W spowědži přinđze Boh nam bliže. Spowědž je tež něšto widžomneho. Widžimy tu chlěb a wino. Tež z tym Bōh k nam přinđze. Štō z nas može hišće prawje poslušac? Tuž chodž k spowědži a hlada!

W 11 hodž. běchu we wšelakich skupinach referaty. Kaž je znate, bě 6 skupinow: 1. Cyrkej a wosa-da; 2. Swōjba a kublanje; 3. Lud a politika; 4. Dželo a hospodarstwo; 5. Wjes a kraj; 6. Wulkoměsto a sydlišća (Siedlung). Mje zajimowaše wosebje 5. skupina: „Wjes a kraj.“ Tu běchu referaty wot dipl.-bura Tölke ze Celle a wot fararja dr. Hege z Hohebucho pod temom „Štō činiš njeđzelu?“ W bibliji rěka, zo dyrbiš njeđzelu

swječić. Prjedy su njedzelu dopoldnja kemši chodžili a popoldnju su doma wotpočowali. Tež ty chceš tajku njedzelu swječić. Ty prajiš: „Swój měr chcu měć. Cyly tydžen sym dželał, a to ćežko. Džensa chcu wotpočnyć.“ A potom tutón měr njewutraješ. Abo ty prajiš: „Njedzelu chcu so zabawjeć. Sym telko dželał, zo sym sebi to zaslužil.“ Čehodla jenož maš ty potom pondzelu hłowubolenje a sy mučny? Sy wotpočnył? Nětko budže někotryžkuli čitar z hłowu wić a prajić: „Tutón problem za mnje njewobsteji. Njedzelu dyrbbju dželać.“ A to je woprawdže tak. Njedzelu jězdzi traktor po polach. Je njedzela docyła hišće něšto drugeho hać wšědny džen?

Wšě tři nahlady su wopačne. Wšitcy sej mysla, zo je njedzela naša kaž wšědne dny. Ale njedzela je něšto drugeho. Njedzela mjenjuje njeje naša. Wona sluša Bohu. Njemožemy z njedzelu činić štož my chcemy, ale štož Bóh chce. Kluč k njedzeli je pak Boža služba. Tohodla dyrbimy na kóždy pad kemši hić. Tam chce Bóh z nami rěčeć! Što rěka, njedzelu swječić dyrbimy najprjedy wuknyć.

Popoldnju 1/2:4 hodž. bě diskusija wo dopoldnišich referatach. Tam so wuraznje praješe, zo nechceja so tu hotowe rezultaty poskićeć, ale zo su referaty a diskusije jenož nastorki k přemyslowanju. Hdyž so praji, zo njeje žonam možno, so na Božej službje wobdželeć, dokelž dyrbbja wobjedwaric, tak je to jenož wurěć. Wobjed hodži so tež prjedy přiřadować a potom jenož chwilu traje, doniž na blido njeprěidže. Tutón wokomik muž zawěšće wočaka. — Potom so tež hišće diskutowaše, što z džěćimi njedzelu dopoldnja budže. Cyle male džěćatka njemóžeš same wostajić. Na to so praješe, zo móža někotre žone swoje džěći jenedj přepodać, kotraž by so wo nje starała. Tamne móža kemši hić. Přichodnu njedzelu dostanje druha mać wšě džěći. Jedyn hósć z Ameriki k tomu praješe, zo je tutón problem tam rozrisany. Njedzelu dopoldnja dže cyła swójba kemši. Za cyle male džěćatka je we wosadnym domje wosebita rumnosť. W samsnym času su za džěći kemše, tak zo móže cyła swójba zaso hromadže domoj hić. Pola nas so to drje njebudže wšudže hodžeć přewjesć, dokelž je přemalo mocow.

Wječor wobhladach sebi hru: „Łódź 12 japoštołow“ (Das Zwölf-Apostelschiff) wot krajneho a spēwarskeho kruha Hannovera hratu. Tuta hra so wobrubu z motetami starych mištrov. We njej džěše wo měr. Starosta jedneje kupy chcyše swětej měr přinjesć a njestaraše so wo mjeńše zwady na kupje samej. Wón pak zwrěši a dyrbbeše dopóznać, zo je za měr na swěće najprjedy měr w samsnym domje trěbny.

Pjatk bě podobny program kaž zašly džen. W bibliskim rozpominanju rěčeše so wo zhubjenym synu (Luk. 15, 11—32). Hdyž syn swój džěl wot nana žada, potom to w Israelu rěka, zo nechce wjac syn być. Hubjenstwo a běda zhubjeneho syna přidže na kóždeho, kiž so wot Boha zdaluje. Zhubjeny syn dyrbi do najzacpěwanišeho džěla. Swinje běchu za Israelitow nječiste. A tu so pokuću, a nan jemu woda bjez toho, zo bě sebi powědać dał hrěchi syna. To je wujednanje. Prjedawši syn je so zaso jako syn přiwwał z runym prawom tamneho. Starši syn je stare formy wobchowal. Jemu so to njelubi. — Njejsmy my tež tajcy, kotrymž so to njelubi, zo Bóh drugeho zwujedna ze sobu?

Referataj we džělajewej skupinje mještaj prof. dr. Priebe z Gießen a ministerialny radzićel dr. dr. Bakkor z Den Haag (Holandska). Referowaštaj wo temje: „Wujednani su hinak žiwi.“ — Na wjesce su stajnje samsni ludžo žiwi.

Tam, hdžež so narodžiš, wostanješ husto cyle žiwjenje. Tu widžiš kóždy džen samsnych a wšitkich znaješ. Ale znaješ woprawdže wšitkich? Njeje so tež na wjeskach mnoho stawało? Nowe domy so natwarichu a nowe dróhi nastanu. Nowe mašiny přidju do wsy. Što ma to z temom „Wujednani su hinak žiwi“ činić? — Wujednani z Bohom njemóžeja za sebję sami žiwi być. Woni du k susodej a rěča z nim wo jeho nuzy a bėdže a pomhaja jemu. Wujednani tež njejdžda na polo bjez toho, zo bychu nimojědžaceho džělačerja strowili. Haj, husto činja wujednani něšto drugeho, hać je to hewak.wašnje. Woni sej mjez sobu pomhaja. Tež hdyž so džěći njestaraja wo ratarstwo, tak je to zdžela naša wina. Čehodla njeprěwostajimy džěl swojeje zamolwitosće jim? Młodžina chce zahe sama zamolwitosć měć. Přepodajmy jej džěl, ale nic wšo.

Wječor wobhladach sebi hru: „Schlafwagen Pegasus“. Tuta hra je tajka, zo woprawdžitosć a són do so přimatej.

Nětko bě cyrkwinski džen so hižo tři dny wotměł a so pomalu ke kóncej bližeše. Sobotu njebě w džělajewych skupinach žanych referatow. Za to so hišće jónu wšo zjima, štož bě so na zašlych dnjach prajiło. Wo tym pak sym hižo we wopisanju referatow přerězk dal. Bibliske rozpominanje bě wo Mat. 18, 21—35. Bóh wodawa nam naše hrěchi, našu winu, naš dolh. Naš

Biskop D. Hahn 70 lět stary

Biskop D. Hahn, kotryž je hać do lěta 1953 našu ew.-luth. cyrkej Sakskeje nawjedował a je při tym tak hnujacu lubosć nam Serbam wopokazał, je 22. 9. 1956 swoje 70. lěto žiwjenja dokonjał. Z džětkom spominamy na zapokazanje našeho přenjeho serbskeho superintendenty, kak tehdom w Njeswaćidle po prawym biskopskim wašnju namolwješe: „Podpěrajće to, štož chce wumrjeć“, zo bychmy swojemu lubemu serbskemu ludej swěru služili ze serbskim připowědanjom Božeho słowa. Biskop Hahn, kotryž so před 70 lětami w Revalu narodži a je pozdžišo w Petersburgu (džzensnišim Leningradže) na bohoslawstwo študował, je wězo za mlode lěta ruščinu dospolnje nawuknył. Uz

jemu tež serbska rěč njebě cuza a možeše našeho serbskeho superintendenta ze serbskim hronom požohnować. W swojej baltiskej domiznje je tež prašenje mjeńšinow zeznał a je tohodla za nas Serbow tak wutrobne zrozumjenje měl.

W lěće 1919 přesydlu so do Němskeje a je w sakskej krajnej cyrkwi skutkował. Jako Drježdžanski superintendent bu ze Sakskeje wupokazany a je na to wosadu w južnej Němskej wobstarał. 1947 so do Sakskeje jako biskop našeje krajneje cyrkwe wroći.

Ze swojim miłym, starosćiwym a wobhladnym wašnjom běše nam wšem luby. Bóh Knjez chcył jemu čichi a spokojny wječor žiwjenja dać. W.

hrěch přećiwo Bohu je wulki, wjele wjetši hač wina drugeho člowjeka k nam. Bóh je wodał, wón je wujednał. A što činimy my? My druhemu njewodawamy. — Wědomostnicy su wuličili, zo su 10 000 puntow někak 40 mil. hriwnow a 100 krošikow někak 80 zlotakow. W podobnym poměru steji naš hrěch přećiwo Bohu k winje drugeho k nam. Čehodla potom z radosću tamnemu njewodawamy?

Po tym, zo bě so sobotu popołdnju zetkanje po mojim zdaću trechu nimo kulilo, bě njedželu wšo na nohach. Frankobród wočakowaše hišće tysacy, kotrež možachu so jenož njedželu wobdźělić. Z čahami a z busami a druhimi wozydłami přindžechu z cyleje zapadneje Němskeje. Dopoldnja běchu we wšitkich cyrkwjach Bože služby, k tomu hišće na naměstnje před domom a w 3 halach wulkowikow. Wulkotny bě wobraz, a wulki zacišć je drje každy wot tam sobu dostał. — Po Božej službě bě hišće hodžina mužow, kotruž zahaji biskop Lilje z Hannovera. Rěčeše tam tež předewzaćel a zastupjer zawodnych radow wo tym, kak móža hesło cyrkwinskeho dnja w twornjach realizować.

Cyły cyrkwinski dzeń so skonči oficielnje njedželu popołdnju w 15.30 hodž. z hlownej zhromadźiznu. Rěčnicy běchu prezident cyrkwinskeho dnja D. Dr. z Thadden-Trieglaff a generalny superintendent D. Dr. Jakob z Choćebuza. 500 000 wobdźělnikow so tam zeńdze pod wulkim križom, mjez nimi 2000 pozawnistow. Nočcu tu předowanje wopisać, dokelž je to wěsće každy w rozhłosu abo w nowinach sčehował.

Njedželu wječor wobhladach sebi sćinohru wo Jozefje a jeho bratrach „A Bóh bě z nim“. Hrabu z hudźbu wuhotowana. Hrajerke wukony běchu dobre.

Němski ewangelski cyrkwinski dzeń je nimo. To sebi prajachmy pōndželu rano. Haj, wón bě woprawdže nimo. Pod jeho zacišćom pak hišće stejachmy a to nic jenož na jězby domoj, ně, pod jeho zacišćom hišće stejimy. Hdyž sym tu spytał zetkanje ewangelskich Němskeje tak rysować, kaž sym to widzał, potom bě to woprawdže jenož pospyt. Dožiwjenja njemóžeš wopisać. Njech da Bóh tutomu cyrkwinskemu dnjej dale skutkować we wšitkich wutrobach.

stud. theol. Albert

Wjace hač 20 lět z redaktorom našeho „Pomhaj Bóh“

Wopominanje na njeboh bratra Wyrgača-Nosačićanskeho

Farař Korla Wyrgač by 12. oktobra swój 43. zastojnski jubilej a 17. oktobra swoje 73. narodniny swječil, a to drje jako wuměnkar, přetož běše hižom namjetował, jeho 1. oktobra pensionować, — hdy njeby Bóh Knjez swjeho swěrneho služobnika hižom prjedy wupřahnył a zawolał do swjeho raja. To so sta štwórtk, 7. junija wječor we 8 hodž., cyle njenadžice w Budy-

skej chorowni. Hdyž džensa hišće raz na njeho na wosebite wašnje spominamy, činimy to tudy w našim serbskim wosadniku z hlubokej džakownosću. Wšak je drohi njeboćički sam naš časopis wjace hač 20 lět redigował; w tym času je wjace hač 1050 čislow wudał, přetož „Pomhaj Bóh“ prjedy tydžensce wuchadžeše.

Serbska hlowna předarska konferenca běše swjatkownu srjedu 1917 wobzamkla, młodemu Nosačićanskemu zastojnskemu bratřej džělo soburedaktora na jedne lěto přepodać, potom dyrbyeše to druhu přewzać, a po dalšim lěće zaso druhu a tak dale. Tak běše so na tamnej konferency wučinilo. Woprawdže přišlo je — kaž husto w žiwjenju — hinak. Hižom dvě njedželi pozdžišo wozjewi nowy soburedaktor čisće na kōncu 24. čisla 27. lětnika „přispomnjenje“, kaž to sam skromnje mjenuje, w kotrymž pisa: „Pomhaj Bóh! přiwołam wšěm lubym čitarjam a čitarkam a wšěm přečelnwym sobudźělaćerjam našeho lopjenka.

Na serbskej předarskej konferency zwolich do toho, zo budu ze soburedaktorom. Chcyjo nochcyjo buch nětk ze soburedaktora zamolwity redaktor. Bywajo nětk z tutym spominam tež tu na dotalnej redaktorow, našej njeboćičkej k. fararja Gólča a wyšeho seminarskeho wučerja Fiedlerja, jimaj wuprajejo džak za wšu prócu a woporniwość. Serbam wopokazanu. Z Božej pomocu chcu nětko ja našemu lopjenku a tak Serbam služić, tak derje hač je možno při tutym wojnskim času, — zastawam w tu chwilu dvě farskej městnje! Wšěch přečelnych sobudźělaćerjow prošu, zo by tež tuto serbske lopjenko služilo Bohu k česći a Serbam k žohnowanju! Wšě přinoški njech so mi pósćelu najpozdžišo hač do wutory. A štožkuli z lubyh čitarjow jedneho přeća za redakciju ma, přindž tež k redaktorej. — Tak Pomhaj Bóh Wam! Pomhaj Bóh nam!“ W Nosačićach, dzeń 12. junija 1917. Wyrgač, farař. —

Smy to wotčićeli, dokelž leži w tutech słowach program, po kotrymž je so swěru měł hač do lěta 1937. A wězo by hišće dale tuto džělo činił, kotrež je lubował a wuběrny dokonjał, hdy njeby fašizm nam kaž wšo serbske pisowstwo a nowinarstwo tež naš „Pomhaj Bóh“ rubi!—

Korla Wyrgač pochadza z dobreje, ryzy serbskeje swójby. W lěće 1883 narodži so jako najstarši syn ratarja a kowarja Arnošta Wyrgača w Hornim Wunjowje pola Hodžija. Mōžeše so hišće derje na fararja D. Imiša dopominać, wšak běše paćerski hōlc, jako tōn za cyły serbski lud derje zasluženy dušowpastyr zemrě. Wopisowaše nam Imiša druhdy jako drje přeco přečelnego člowjeka, ale tež jako wosobu, wot kotrejež hroza wuńdze. Wunjowski kowarski mistr pósla swjeho wobdarjeneho najstaršeho na Budyski gymnazij a da jemu w Lipsku na bohosłowstwo študować. Dokelž tehdom njebě přemalo fararjow — kaž džensa, — dyrbyeše wón po zloženju swjich pruhowanjow najprjedy něhdže 5 lět do šulskeje služby hić. W lěće 1913 přindže jako farski vikar do Nosačić, hdžež jeho lěto pozdžišo — husto je wón to sam wuzběhował —

runje na dnju wudyrjenja přenjeje swětoweje wojny za stajneho fararja wuzwolichu. Wón běše potajkim prawy „wójnski farar“, kiž je z jednej a samsnej wosadu nuzy a ceže dweju wulkeju wójnow a 1945 tež čekanje a powójnskeho časa swěru džělił. Za 43 lět zezna wón wobstejnosc we wšěch domach swojeje wosady. Bu a bě tak zawěrnje jejny wotc we wěrje.

W tydženju swojeho pohrjeba běše runje 40 lět ženjeny. Knjeni Rezka rodź Bartkec, z dobreje serbskeje burskeje swojby jeho wosady, běše jemu swěrna towarška žiwjenja. Tři džěci wobradzi jimaj Bóh Knjez; synk pak po krótkim zaso zemrě; z dzowkow je jedna nětko sama fararka a druga smilna sotra.

Wón sam, dobroćiwý w swojim znutřkownym, njesebičný a skromny w swojim wustupowanju, běše na každy pad muž swojeho raza, kiž so na nihdy po

wětriku njewjerćeše. Druhdy rěčeše malo, móžeše pak swoje nahłady derje dopokazać a wobtwjerdžeć. Tež „Pomhaj Bóh“ běše po jeho wašnju. Pisaše woprawdže ludowje, tak zo jeho lud tež rozumješe, ale tola w dobrej serbsčinje. Wusteješe so na to, cežke wěcy rjenje wukładować a wopisować. Zaběraše so tež z wěcami, kotraž prjedy hišće w cyrkwi powšitkownje připóznate njeběchu, na příklad z přiwěru a z kuzlarstwom. W času přenjeje wojny mějachu to mnozy za njewinowate „ludowe wašnje“. Hakle w nowšim času je na tym polu cyrkej a w njej wosebje ludowe misijonstwo dale džělało a wjele wotkryło. Wón pak je hižom w léce 1917 tute wěcy raznje šwikaše. Wjacore čísla swojeho přenjeho lětnika wěnuje prašenju „Wěra abo přiwěra?“, při tym spiritizm, wěšćenje, „njbjeske listy“; atd. jako hotowe kuzlarstwo a póhanstwo wotkrywajo.

(Přichodnje dale!)

skop wukładowo 23. psalm: Knjez je mój pastyr. Artista dyrbi husto smjerći do wobliča hladać, ale w tajkich strašnych hodžinach smě sej Božeje přítomnosće wědomny być. (ENO)

Přeložki Biblije

Biblija je hač dotal scyła abo po džělach do 349 rěčow přeložena. Na přeložowanju do dalšich 48 rěčow so tuchwilu džěla. (ENO)

Wjele cyrkwinskih duri je wočinjenych

Wjace dyžli 75 z něhdže 120 ewangelskich cyrkwjow w Barlinje ma swoje durje přez cyly tydžeň za čichu nutnosć wotrjene. Tež durje Njeswačidskeje cyrkwyje su wšědnje wotewrjene hač do wječorneho přebiwanja. Nětk wšak najwjace wopytarjow do Božeho domu njezandže, zo bychy so tam scicha pomodlili, ale zo bychy sej rjanu znowa natwarjenu cyrkej wobhladali. Njech tež tajkeho wěpneho čisina Božeho domu k swjatym myslam pohnuwa.

Chory z Züssowa dojdže do Šwedskeje

To je wulki tema w Züssowskich wustawach znutřkowneho misijonstwa, zo smědžeše jedyn z chorych do Šwedskeje dojděć. Młody muž, kotryž je wot maloše sem zlemjeny a při tym třepoce a je hižo někotre léta w Züssowskich wustawach, dosta na dnju swcich 30. narodnin powěsć, zo je jeho prostwa wo dowolnosć zapućowanja do Šwedskeje dowolena. Tam chce wopytać lékarja, kotryž je jeho na něšto njedžel přeprošył a tež za choreho a jeho přewodžerja wšě wudawki přewał. Styki nawjazašaj ze zhromadnym hraćom šacha (Fern-Schachturniere). Chory je njedziwajce swojich čěžkich čělnych brachow duchownje jara čily a wotewrjeny a je z čonom mjezynarodneho šachowego kluba. Pobožnosć a wjesolosc tutoho cežko choreho běštej hižo husto dosć příklad a pomoc jeho bėdnym towaršam. Na swojich narodninach praješe: „Njeje přeco lochko, swoju dowěru njespušćić. Hdyž pak sy wěriwy čłowjek, móžeš sej wjesolu wutrobu wuchować, byrnjež su čy nozy a rucy zwjazane. Zo

směm nětko do Šwedskeje jěć, je mi dopokaz, zo Bóh a čłowjekoj ze mnu derje měnja.“ (ENO)

Zaso jedne bibliske město namakane

Městno, hdžež je před 3000 lětami bibliske město Gibeon stało, namaka w El Jib w Jordaniskej jedyn abo 13 kilometrow k polnocy wot Jeruzalema skupina ameriskich starožitnarjow. Džěl twjerdžizny a wodowoda města Gibeona je mjez tym wuryty. Napisma, kotraž maju mjeno „Gibeon“ w starohebrejskich pismikach, dopokazuja pječa měnenje wědomostnikow. W starym testamencie rěka husto naspomnjene město Gibeon „kralowske město“. Džensa je tam arabiska wjes z něhdže 900 wobydlerjemi. (ENO)

Boža služba w cyrkusu

We wulkim stanje cyrkusa Sarassani w Hannoveru je biskop Lilje před artistami (keklerjemi) na jich přeće přėdował. Wołtar bě tam natwarjeny, při kotrymž stejachu chorhoje mnohich narodow. Cyrkej chce z tym dopokazać, zo njeje naša wěra wěc „pobožneho kućika“, praješe tam bi-

Minakał. Farar Bamž dyrbješe so bohužel zaso na lékowanje podać. Bóh Knjez chcył po swojej smilnosći jemu zaso strowotu dać.

Njeswačidlo. Poslednju njedželu w awgusće swjećachmy swój lětuši žnjowy džakny swjedžen, byrnjež njeběchu žně hišće dom dochowane.

Njeswačidlo. Jan Holč a jeho mandželska Hana rodź. Němčecke w Čornym Hodlerju móžešaj njedželu, 30. 9., swój zloty kwas swjećić. Narodžiloj běštaj so wobaj w Malešecach a kupištaj sej pozdžišo mału chěžku w Čornym Hodlerju při samej dróze. Holčec nan je dale swěru we Wownjowje na knježim dworje džělał, daloki puć wšědnje z kolom jězdžo. Wšě štyri džěci běchu jimaj bórzy po porodze zaso zemrěle. — Pilnje staj dolhi puć do Njeswačidla kemši chodžiloj, dolhož bě jimaj to možno. Bóh Knjez chcył jimaj dale spežćić měrny wječor žiwjenja.